

2020

En pæn gade

- Beboerne fortæller om Nygade og Baronvej

Indhold

Velkommen i Nygade og på Baronvej s. 3

En pæn gade s. 5

Hvad ligger der i ordene ”en pæn gade”? s. 5

Beliggenhed s. 5

”Vi har kun boet her i en tolvårs tid” s. 6

At gå ad hoveddøren s. 7

Beboernes behov og husets transformation s. 9

Plads til en sofa..... s. 9

Historiens aftryk s. 9

Fra Natmandens gang til lækre badeværelser og køkkener s. 10

At flytte ind i historien s. 11

Industri, skole og beboelse s. 13

Tryk: Vang & Karlskov
Grafik: Frankes for Realdania
Tekst og billeder: Museum Vestfyn
Projektet er støttet af Realdania,
Vores kvarter 2020
Oplag: 200

Velkommen i Nygade og på Baronvej

Kommer du fra hovedgaden i Assens og går ned ad Nygade, for derefter at svinge til højre ad Baronvej, passerer du lange rækker af rødstensbygninger. De hænger sammen som en helhed og de har samtidig en rig variation i detaljen som gør, at hver bygning er unik i sig selv.

Gennem projektet Vores Kvarter, har Realdania, Museum Vestfyn og Assens Kommune i efteråret 2020 inviteret borgerne til at give deres stemme til, hvordan de oplever gaden. Samtidig har flere beboere ladet sig interviewe og herigennem ladet deres egen historie indgå i en dialog med gadens ældre historie.

I hæftet har vi samlet emner og tematikker, som beboerne har fremhævet. Vi benytter også lejligheden til at sige tak til alle, der har bidraget med deres historier og engagement.

Den fulde rapport kan fås ved at henvende sig til Museum Vestfyn, post@museumvestfyn.dk

En pæn gade

Hvis du beder beboerne i Nygade og på Baronvej om at beskrive deres gade, så vil du få svaret:

Det er en pæn gade.

Hvad ligger der i ordene ”en pæn gade”?

Flere af beboerne fremhæver det flotte rå murværk, som både skaber helhed og variationer ud fra den enkelte bygnings særlige og sirlige detaljer. Her har den enkelte murermeister ladet den kreative sans få frit spil på ”lærredet” mod gaden, men de individuelle udformninger taler alligevel sammen og skaber derfor en unik helhed.

De ulige numre i Nygade samt husene i Baronvej danner en homogen facade af boliger.

Facaden af lige numre rummer både boliger, tidligere skole og fabriksbygninger.

De røde husrækker er blevet fotograferet af mange turister, og gaden har også været motiv på postkort fra starten af 1900-tallet. Gennem tiderne har beboerne i Nygade og Baronvej også oplevet, at turister har kigget ind ad vinduerne. Flere har også

taget kameraet frem, fordi de vil tage oplevelsen af den pæne gade med hjem.

Beliggenhed

Beboerne er meget enige, når de fremhæver gadens beliggenhed som noget af det væsentligste for valget af bosted.

”Huset ligger bynært, der er sol fra morgen til aften og så er her ro. Når der er koncerter på Tobaksgaarden, så får jeg jo det med mig – det er en kvalitet, jeg ikke vidste om, da jeg købte huset. Jeg tænker, at dette hus har jeg købt for at blive her.”

Gadens beliggenhed, med nærhed til indkøbsmuligheder, til bylivet, fritidsaktiviteter og til arbejdspladser i byen, har været en kvalitet i Nygade og Baronvej og er det stadig.

”Nej – hvor har jeg stået mange gange og været ved at bage, og så opdaget, at jeg manglede vaniljesukker eller lignende. Så var det bare af med forklædet og hen til købmanden for at hente det, jeg manglede, og så hjem igen og bage videre.”

”Vi har kun boet her i en tolv års tid”

Der har været en tradition for, at når man er flyttet ind i et hus i Nygade eller Baronvej, så bliver man boende længe. Det fremgår tydeligt, når beboerne fortæller om, hvordan og hvornår de valgte at flytte ind i gaden.

Hvis man har flyttet, har man måske ikke flyttet så langt. Der er flere eksempler på, at mennesker, møbler og løse genstande har flyttet fra et hus til et andet i samme gade.

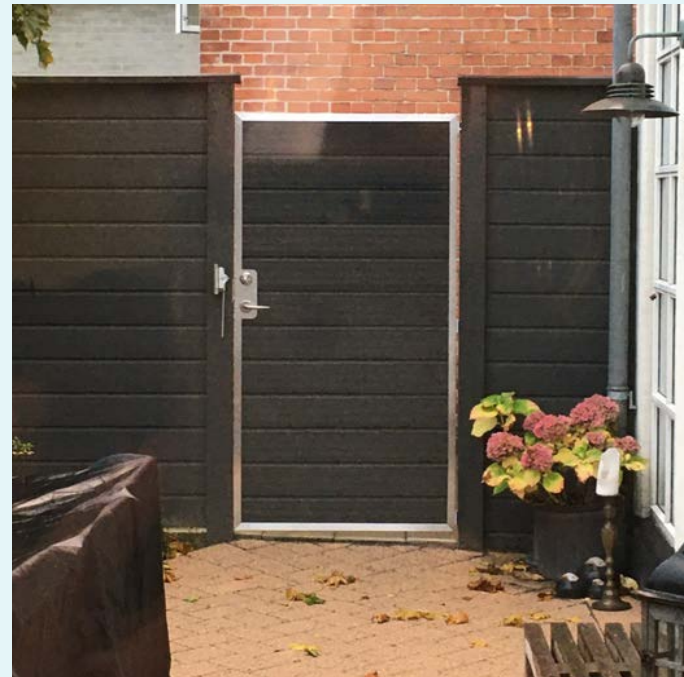
I et af husene i gaden finder vi i dag et dække-

tøjsskab, som op igennem 1950’erne og et par tiår frem, boede i spisestuen i nr. 1.

En løs genstand, der har vandret mellem flere huse, er en kugleramme lavet i træ. Den flotte kugleramme, som på et tidspunkt blev fremstillet i snedkerværkstedet i nr. 14, blev leget med i nr. 1. Nu bor den i sit tredje hus på vejen.

På Baronvej kan en af beboerne fortælle, at møbler og løse genstande er blevet boende i huset gennem flere ejere, og her er det lige så meget tingenes hus som menneskenes.

At gå ad hoveddøren

At kunne komme til huset fra bagsiden er noget der sættes højt hos de nuværende beboere, og flere kan nikke genkendende til udsagnet:

”Hvis det ikke var for bagvejen, så var det aldrig blevet Nygade”

eller

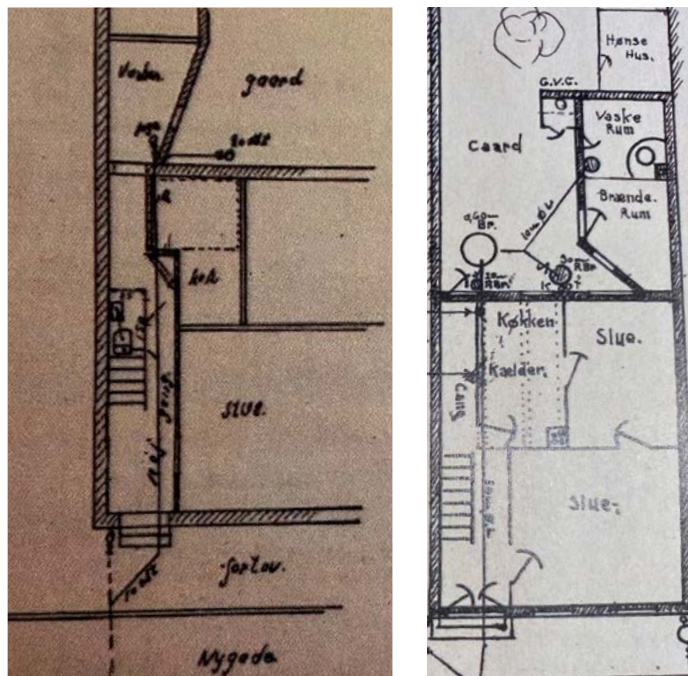
”slippen mellem husene har været afgørende for valget af bolig, gennem den kan man komme ind med varer ad bagvejen.”

I dag er det en særlig kvalitet ved Nygade, at flere af husene har adgang fra ”bagsiden”. Flere beboere bruger stort set ikke gadedøren, og deres primære

adgang er gennem husets bagindgang. Her finder vi også udestuen og de store lyse vinduer samt de sammenflettede haver, hvor naboerne får en snak over hækken.

Nogle af beboerne har forklaret, hvorfor Nygade og Baronvej er ”en pæn gade”. En forskel var, at man her ”gik ad hoveddøren”. Der var ikke nogen af beboerne som skulle gennem gården for at komme til deres hus eller lejlighed. Flere steder i byen skulle man nemlig gennem porte og gårdrum for at komme ind i sit hus. I de huse boede der mindre bemidlede borgere, fortælles der. Omkring 1950 var der stor forskel på Nygade/Baronvej og f.eks. den vestlige del af Ladegårdsgade. Beboere, der er vokset op i Nygade på det tidspunkt, fortæller, at de ikke måtte gå igennem denne del af byen for at komme til stranden.

Beboernes behov og husets transformation

Plads til en sofa

”I et lille hus i Nørregade kunne der være tre-fire rum på den plads, hvor vi nu har et rum. Der var ikke engang plads til en sofa.”

Da en af ejerne købte hus i 1979, var det vigtigt, at der skulle være god plads, og det var der i huset på det tidspunkt.

Husene i Nygade og Baronvej har typisk haft lejere, enten i form af lejligheder på 1. sal eller enkeltværelser. Dem, der ikke selv har oplevet det, har fået det fortalt af naboer.

”Noget, der har undret mig er, at her har der boet to familier med to børn hver”

Kravene til en bolig har ændret sig, men enkelte beboere husker stadig, dengang der var udlejet på 1. sal:

”Da min far og mor købte huset i 1965, var førstesalen udlejet til en dame, Kirstine. Det var jo et problem, når vi kom som en familie på tre og skulle bo der. Der bliver lavet en aftale om, at Kirstine på

1. sal skal afgive et værelse til os, til soveværelse. Det var kvistværelset, hun afgav. Hun havde stue, køkken og kammer bagtil. Vi havde egen indgang i kvisten, hvor vi havde soveværelse.”

Historiens aftryk

Da husene gik fra at have lejlighed til at være en-familiehuse, satte det spor i de enkelte huse. Den tidligere døråbning mellem køkken og stue er mange steder blevet blændet. I et af husene kan man stadig se ”aftrykket” af den tidligere dør, idet skabene er placeret i døråbningen fra køkken til stue. Andre steder kan man lytte sig frem ved at banke let på væggen. Den tidligere dør bliver fremhævet af flere beboere, både i Nygade og i Baronvej.

Soverummene blev efterhånden flyttet ovenpå, og tidligere soveværelser blev omdannet til spise-stue ved siden af køkkenet. Beboerne fortæller om de ændringer, de selv har foretaget, eller om forskelle mellem eget og andres huse i gaden. Den tidligere døråbning mellem spise-stue og stue er blevet større, og man fik nu vinkelstue.

Fra Natmandens gang til lækre badeværelser og køkkener

”Min mand lavede badeværelse nedenunder. Det medførte, at vi ikke længere kunne gå lige igennem huset. Nu skulle vi gennem stue og køkken for at komme ud på den anden side af huset.”

Citatet rammer ind i flere af beboernes handlemønstre. Husenes oprindelige grundplan viser en gennemgang fra hoveddøren via husets gavlvæg og ud i sidehuset og baggården, hvor man kunne finde husets ”toilet”, latrinen. Latrinen blev delt af de familier, som boede i huset dengang, det var flerfamiliehuse.

I 1950’erne blev gadens latriner nedlagt, da der blev kloakeret, og flere fik små toiletter etableret under trappen til 1. sal. Toilettet er i flere af husene senere blevet udvidet:

Flere af de huse, som har bagvej eller slippe, har fået ”natmandens gang” blændet af. Nogle har udvidet det lille toilet under trappen, og mange har udvidet deres køkken.

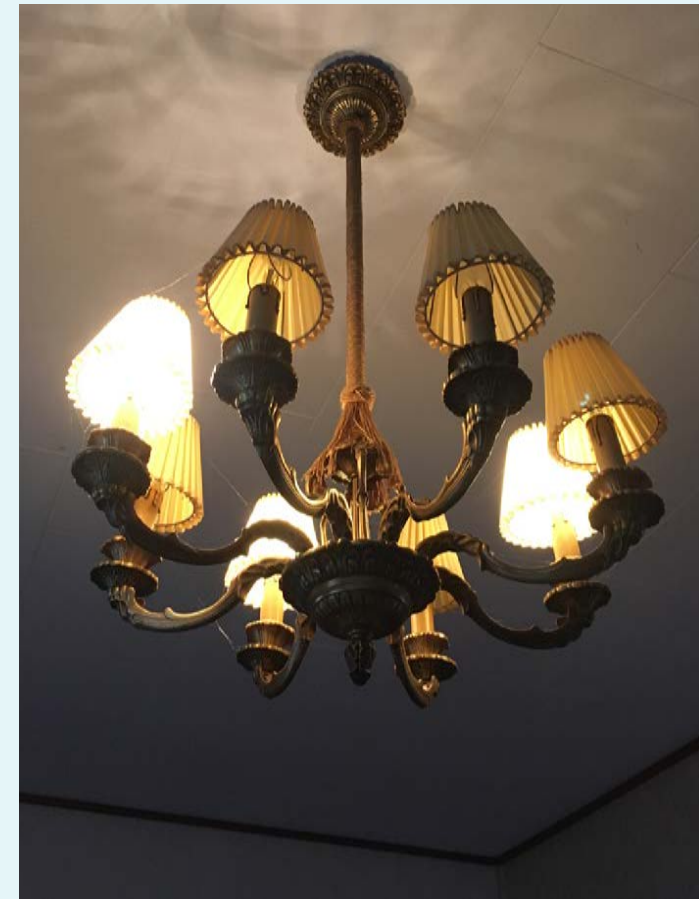
I et af husene kan man fortsat se den gamle dør til latrinen, hvor natmanden gik fra gaden og gennem gangen for at tømme latrinen. I et andet kan man stadig se spor i murværket, hvor væggen stoppede i det gamle latrin.

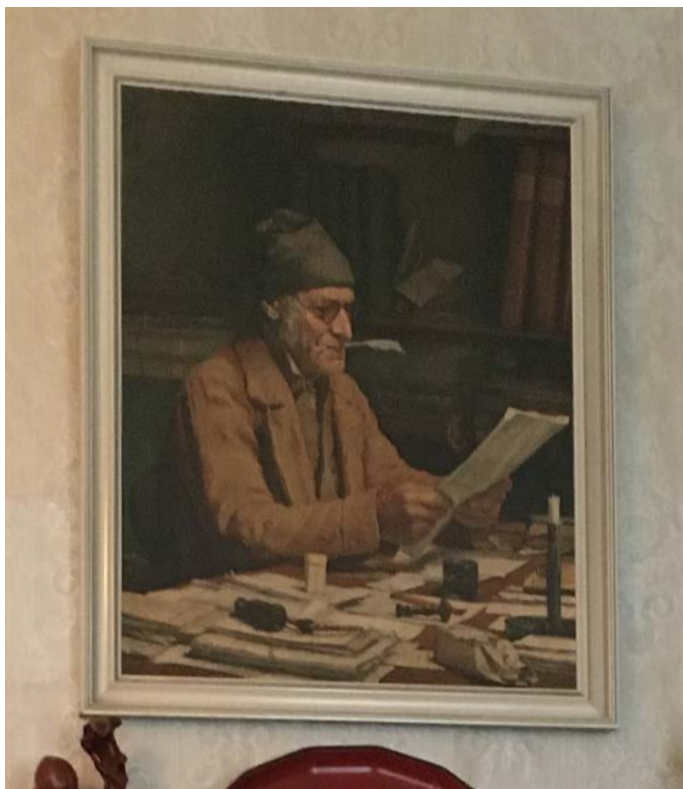
At flytte ind i historien

Da en af ejerne på Baronvej købte huset for 5 år siden, flyttede hun ind i husets historie. Ved overdragelsen af huset, blev også historierne overdraget til hende.

”Fru Christine Olesen, som overtog huset efter sin mand i 1936, boede her i mange år alene. I en periode, hvor hun var syg, kom nabokonen, fru Pedersen, og var vågekone for hende. Herr og fru Pedersen boede, sammen med søn og datter, til leje på 1. sal i nr. 8. Herr Pedersen havde sparet penge op under sit job som bogholder. Han var henne ved fru Olesen for at høre, om de kunne få forkøbsret på hendes hus, når hun engang skulle sælge. Det sagde fru Olesen ”Nej” til.

En uge før jul i 1957, bankede det på døren i nr. 8. Udenfor stod en advokat, som fortalte herr og fru Pedersen, at fru Olesen var død og at de havde arvet huset på Baronvej. I testamentet står der, at de får huset, lysekronen og penge nok til at betale boafgift. Den 4. januar kunne familien Pedersen flytte ind i egen bolig i Baronvej, og her boede de helt frem til fru Pedersen var tæt på de 100 år.

”Herr Pedersen var bogholder. Over pejsen havde husets nye familie hængt et maleri op af en bogholder. Da huset skulle sælges i 2015, mente herr og fru Pedersens børnebørn, at bogholderen skulle blive ved med at ”bo” over pejsen. De ønskede en ny ejer til huset, som respekterede husets og tingenes historie. Der gik fire uger, så var den nye ejer klar til at flytte ind”.

– Måske har jeg også selv en bogholder gemt i maven –

Husets historie har også sendt en hilsen til nuværende ejer og ønsket hende velkommen:

”På loftet står der nogle store skabe og skuffer. De er nok helt tilbage fra fru Olesens tid. En dag var jeg deroppe og skulle rydde op i skufferne. Jeg blev meget overrasket, da jeg fik øje på en avis fra 1969. På forsiden ser jeg et billede af tre af Apollomissionens astronauter, og den ene var min fars ven, som kommer fra samme by som jeg selv i Oklahoma, USA. Og et billede af ham i avisen, finder jeg altså her i mit nye hjem på Baronvej i Assens.”

Industri, skole og beboelse

I Nygade boede industri, uddannelsesinstitution og borgere side om side. Flere af beboerne kan fortælle om et arbejdsliv i Nygade nr. 2 eller et skoleliv i Nygade nr. 4.

Nr. 4 har haft forskellige former for aktiviteter op igennem tiderne. Bygningen var først Teknisk Skole. På det tidspunkt var der en forvalterbolig i loftsetagen, og en af gadens tidligere beboere husker godt de mange legestunder med forvalterens datter:

”Min venindes mor var forvalter på Teknisk Skole, hvor hun bestyrede alle kakkellovne og rengøringen på skolen. Den gang gik alle dem, der var i lære, de gik her om eftermiddagen. I dagtimerne var der kontorelever, som brugte skolen. De fik f.eks. kursus i maskinskrivning. Om sommeren var her vandrerhjem. Alle klasseværelser blev lavet til sovesale. Om vinteren blev der fyret op i alle kaminer, og de store skorstene gav megen varme oppe på det store loftsrum, hvor alle tæpper og madrasser lå, som blev anvendt i vandrerhjemmet om sommeren. Der oppe under loftet legede vi og lavede huler og hoppede rundt på madrasserne.”

Beboere i gaden kan også fortælle om, dengang de selv gik på Handelsskolen. Og de dengang hjemmegående mødre kan fortælle om de gange, hvor deres trappesten blev fyldt op af unge, der nød strålerne fra solen som ramte mellem hustagene.

Fabriksbygningen i nr. 2 var først sølvvarefabrik, derefter holdt der ad flere omgange boghandler til i lokalerne i stueetagen og museumsvirksomhed blev etableret på 1. sal, i forlængelse af fabrikantlejligheden. Flere af beboerne i Nygade og Baronvej har haft deres daglige gang i bygningerne. Andre igen kan fortælle om observationer af de mange cyklende fabriksarbejdere, som skulle hjem til frokost.

De heldige har måske også observeret en af beboerne, som hvert forår omhyggeligt fik vasket de flotte duge i udstillingen på 1. sal, så de var skinnende hvide og klar til fremvisning for byens mange turister. Den lange stang, som hun rullede dugene op på, ligger stadig i hendes hus og vidner om en ihærdig indsats og hyggeligt kollegialt samvær.

Udsnit af matrikelkort fra 1871, Assens Købstads bygrunde.

